

TURUN YLIOPISTO
Lääketieteen laitos

OJANPERÄ, OSSI: Haiman adenokarsinoomat Tyksissä 2010-2014 –elossaolo, elämänlaatu ja haiman eksokriininen vajaatoiminta
Syventävien opintojen kirjallinen työ, 35 sivua
Kirurgian oppiaine
Helmikuu 2017

Haiman duktaalinen adenokarsinooma on 12. yleisin syöpäsairaus ja aiheuttaa kolmanneksi eniten syöpäkuolemia vuodessa Suomessa. Uusia haiman adenokarsinoomia todetaan vuodessa yli tuhat. Taudin ainoa parantava hoito on pankreatikoduodenektomia, joka tehdään klassisena Whipplen leikkauksena tai pylorusta säästäen. Uudet tautitapaukset diagnosoidaan usein myöhäisessä vaiheessa, mistä johtuen vain noin joka viides potilas pystytään leikkaamaan. Jos potilas voidaan leikata, suhteellinen viiden vuoden ennuste on korkeintaan 25%. Jos tauti on levinnyt eikä potilasta pystytä leikkaamaan, suhteellinen viiden vuoden ennuste on 5%. Leikkauksen jälkeen potilas saa liitännäishoidon, johon tulisi uusimman tiedon mukaan käyttää gemsitabiinin ja kapesitabiinin yhdistelmää. Jos leikkaus ei ole mahdollinen, potilasta hoidetaan pelkillä solunsalpaajilla ja tarvittaessa paikallisesti levinneessä taudissa voidaan käyttää solunsalpaajien ja sädehoidon yhdistelmää. Haimasyöpäleikkausten jälkeistä elämänlaatua on tutkittu vähän. Tehtyjen tutkimusten tulosten mukaan elämänlaatu leikkauksen jälkeen on kuitenkin keskimäärin hyvä. Haiman eksokriininen vajaatoiminta liittyy itsenäisenä ilmiönä sekä haimasyöpään että haimaleikkauksiin.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Tyksissä 2010-2014 leikattujen haimasyöpäpotilaiden postoperatiivista toipumista, elossaoloa ja elämänlaatua sekä vertailla saatuja tuloksia kirjallisuudessa esiintyviin tuloksiin. Aineisto kerättiin retrospektiivisesti sairauskertomusmerkinnöistä. Seuranta-ajan vaihteluväli oli 12-54 kuukautta.

Pankreatikoduodenektomian jälkeinen morbiditeetti oli Tyksissä 39%. Leikatun haiman duktaalisen adenokarsinooman suhteelliset yhden, kahden ja kolmen vuoden ennusteet olivat 74%, 48% ja 32%. Leikkauksen jälkeen elämänlaatu oli keskimäärin hyvä ja haiman eksokriininen vajaatoimintaa oli kehittynyt puolelle leikatuista potilaista keskimäärin ensimmäisen kuuden kuukauden aikana. Tutkimuksessamme morbiteettiluvut olivat vertailukelpoisia kansainvälisten suurten keskusten tuloksiin ja elossaolo oli vähintään yhtä hyvä kuin kansainvälisissä julkaisuissa. Tutkimuksen rajoituksia olivat pieni potilasmäärä, validoidun elämänlaatukyselyn puute ja lyhyt seuranta-aika osalla potilaista.

Asiasanat: haimasyöpä, haimaleikkaus, elossaolo, elämänlaatu